

Motion till riksdagen

1989/90:Sf539

av Anneli Hulthén m.fl. (s)

Studiemedelssystemet

Dagens studiemedelssystem är tillskapat för att möjliggöra för ungdomar ur alla samhällsklasser, oberoende av egen eller föräldrars inkomst och förmögenhet, att bedriva eftergymnasiala studier på högskola eller universitet. Detta är en viktig del för att uppnå målet med en jämnare rekrytering till högre utbildning även om andra insatser behövs också för att vi skall kunna anse det målet tillgodosett.

Studiemedelsstödet är generellt. Skälen till det är att det ej bör differentieras med hänsyn till den studerandes familjesituation och för att undvika integritetskränkande och ett administrativt tungt kontrollsystem.

I januari 1989 infördes ett nytt studiemedel. Både lånedelen och bidragsdelen höjdes samtidigt som återbetalningsreglerna förändrades. Prövning sker inte längre mot den egna förmögenheten och det pågår också ett arbete inom CSN att övergå till en rutin med månadsutbetalningar av stödet i stället för de nuvarande systemet med terminsvisa utbetalningar.

En del som dock kvarstår även i det nya studiemedelssystemet är reduceringsreglerna, det s.k. fribeloppet. Fribeloppet baseras på halvårsperioder och reglerar den studerandes inkomst i förhållande till studiestödet. Om den studerandes inkomst under ett halvår överskrider fribeloppet reduceras studiemedlen med 50 % av det överskridande beloppet. Bidragsdelen reduceras före lånedelen.

Det har riktats mycket kritik både mot fribeloppet och dess storlek, bl.a. att inkomst som intjänas under juni månad räknas till hösterminen även om inkomsten betalas ut efter den 1 juli samtidigt som fribeloppet hindrar de studerande att både minska sin skuldsättning genom extraarbete vid sidan av studierna och förbättra sin ekonomiska situation allmänt.

Det avgörande skälet till fribeloppets nuvarande storlek och konstruktion är att det inte i allt för hög grad skall inbjuda till arbete vid sidan av studierna eftersom detta kan medföra förlängda studietider och därigenom högre skuldsättning. I dag blir snarare effekterna det motsatta och i stället borde möjligheten finnas att få behålla bidragsdelen och samtidigt arbeta vid sidan av studierna i större utsträckning för att undvika en alltför stor skuldbörda.

Ytterligare ett skäl att se över fribeloppet är att de som studerar på högskola och universitet gör detta frivilligt och är i alla andra avseenden klassificerade som vuxna människor som är skickade till att avgöra hur de vill disponera sin tid. Det bör i detta sammanhang påpekas att 1984 var hela 60 % av

de studerande över 25 år. Det kan därför inte vara rimligt att samhället i detta avseendet genom fribeloppets storlek agerar förmyndare.

Mot. 1989/90
Sf539

Redan idag är det reglerat hur länge studiemedel kan utgå. För studier på eftergymnasial nivå är gränsen satt vid 12 terminer, därefter kan undantag göras om det finns särskilda skäl. Med andra ord är det inte möjligt att er-hålla studiemedel hur länge som helst.

Därför bör regeringen få till uppdrag att se över konstruktionen med fribe-lopp och förändra studiemedelssystemet så att de marginaleffekter mildras vilka uppstår vid inkomster över fribeloppsgränsen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motio-nen anförts om behovet av en förändring i studiemedelssystemet så att de marginaleffekter mildras som uppstår då en inkomst överstiger gränsen för fribeloppet.

Stockholm den 25 januari 1990

Anneli Hulthén (s)

Marianne Carlström (s)

Kristina Svensson (s)